

jeg maa sige et Par Ord om. Da jeg igaar talte om, hvorledes Tienden var opstaaet, kom jeg engang til, at bruge de Ord, at det var Staten, der havde givet den til Kirken. Det benyttede strax den ærede Ordfører, og idag har den ærede Landstingsmand, der sidst talte, ligeledes brugt dette Ord imod mig. Det vil imidlertid være klart af hele Sammenhængen af mit Foredrag igaar, at derpaa kan der aldeles ikke bygges Noget, men at Meningen dermed var det, som jeg flere Gange betegnede ved Udtrykket „henlagt til Kirken.“ Dernæst maa jeg bemærke, at det er en Misforstaaelse, naar den ærede Landstingsmand mener, at jeg skulde have sagt, at dengang Staten ved Reformationen inddrog Bispegodsset, kunde den gjerne med det Samme have inddraget Præstegodsset eller Præstetienden. Det, jeg sagde, var, at det var en daarlig eller beshynderlig Grund for Staten til at inddrage Bispegodsset, at de 7 Bisper havde forbrudt sig mod Land og Rige; det kunde umuligt være andet end en Skingrund til at inddrage Bispegodsset for evig Tid.

Hvad der især har foranlediget mig til at begjære Ordet var et Angreb — ja, jeg kan gjerne kalde det et voldsomt Angreb, der blev ført imod mig af den ærede Ordfører paa Grund af det, jeg udtalte om Tiendens Egalisation. Jeg troer ikke, at jeg udtalte Noget om denne Sag, der kunde berettigede ham til at gjøre et saadant Angreb paa mig. Jeg erkjendte udtrykkeligt Retssligheden af det nu Bestaaende og hittede kun en Betænkelse med Hensyn til en mulig Fremtid og med Hensyn til Noget, man bragte i Forslag, hvilket jeg netop mødte mig. Forresten maa jeg erklære, at denne Betragtning udtalte jeg kun paa mine egne Begne, og jeg veed vel, at den ikke deles af de to ærede Medlemmer (M. P. Bruun og Steen), som tilligemed mig ikke have kunnet tiltræde Forslaget under Nr. 5. Derimod veed jeg, at begge de to ærede Medlemmer ere enige med mig i de øvrige Betragtninger, jeg gjorde gjældende angaaende dette Forslag, nemlig, at det paa den ene Side er overflødig og paa den anden Side altfor vidt, og altsaa af begge disse Grunde er betænkelig. Naar det er blevet sagt, at jeg igjen fortolker dette altfor sne-

vert — det er udtalt baade af den ærede Ordfører, af den 3die Landstingsmand for 8de Kreds (Nørsgaard) og af den 3die Landstingsmand for 5te Kreds (F. Nielsen) — saa maa det dog bemærkes, at der var 3 Ord, som jeg sagde, som intet af de ærede Medlemmer har taget noget Hensyn til og som jeg dog meget stærkt betonede. Jeg sagde, at det var en Erkendelse af at under ordinære Omstændigheder kunde det kun bruges til det, hvortil det var henlagt, nemlig til Præsternes Lønning, men jeg vil gjerne tilstaae, at som ekstraordinære Omstændigheder vilde jeg kunne betragte det, dersom Overskuddet gennem en lang Række af Aar blev saa stort, at der ikke var Tale om, uden Overskud at henlægge det til Præsternes Lønning. Jeg er imidlertid overbevist om, at den Tid ikke kan eller vil indtræde; thi naar vi komme til § 2, troer jeg, at det vil baade ved mine og Andres Udtalelser blive klart, at der ikke for Tid, for Meget er der sandelig ikke, og skulde der vise sig noget Overskud, vil det ialtsald ikke blive stort, idet kun Femteparten af Tienden kan give Overskud, og der vil da være Hullev nok at udfylde dermed. Endnu kun den ene Bemærkning, at naar den ærede 3die Landstingsmand for 8de Kreds (Nørsgaard) citerede et Par Ord af mit Foredrag igaar, der omtrent skulde lyde saaledes: „Da Bispedømmet regjerede her i Landet, var Præste- og Bondestanden saa forpint, at Staten var nødt til at gribe ind“, er det den kompletteste Misforstaaelse af mine Ord. Jeg talte aldeles ikke om den Tid. Disse Ord om Præste- og Bondestanden sigtede ikke til den Tid, da Bispedømmet regjerede her i Landet, men til Souverænitetsens Indførelse.

Willing: Det er mig noget ubehageligt at tage Ordet, efterat Forhandlingerne ere saa langt fremtrukne. Jeg skal derfor fatte mig i Korthed og ikke forbyde mig i Spørgsmaalet om, hvorvidt Kirkens Eiendomsret bestaaer eller ikke, saameget mindre, som 8 ærede Medlemmer af Udvalget have afgivet den Erklæring, at det ikke var klart for dem, at der var nogen privat eller juridisk Ret i saa Henseende. Kun eet æret Medlem af Udvalget, nemlig den 3die Landstingsmand for 5te Kreds (F. Nielsen),